

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบศักยภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลและเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 262 แห่ง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจำแนกเป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 262 คน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 262 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล 5 ด้าน ได้แก่ด้าน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนา การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ในแต่ละด้าน สถิติที่ใช้ ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศักยภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ไม่น้อย รายได้ปานกลางและรายได้มากอยู่ในระดับน้อย
2. ศักยภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีรายได้ต่างกันแตกต่างกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้มากมีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญสูงกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ปานกลางและรายได้ น้อย และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้น้อยมีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญต่ำกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลระดับอื่น ๆ

3. ปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ งบประมาณ ไม่เพียงพอและ ความไม่ชัดเจนทั้งระเบียบกฎหมายและระยะเวลาในการถ่ายโอนอำนาจในการจัดการศึกษา

4. แนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ รัฐต้องจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ รวมทั้ง รัฐควรกำหนดการถ่ายโอนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญให้ชัดเจน

อภิปรายผล

1. จากผลการการวิจัยพบว่า ศักยภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ทั้งด้าน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับน้อยทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังไม่ได้เตรียมการในการรับโอนภารกิจการกระจายอำนาจทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งอาจมาจากสาเหตุของความไม่ชัดเจนของภารกิจที่จะถ่ายโอน และประกอบด้วยระยะเวลา วิธีการดำเนินการงบประมาณ รวมทั้งความไม่พร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในด้าน บุคลากร ความรู้ทางระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ งบประมาณรายได้ที่จะนำมาบริหารและจัดการในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งมีความสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ น้อยประเสริฐ ปฏิตั้งค์ (2545, บทคัดย่อ) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความพร้อมในด้าน การเตรียมความคิด ด้านความรู้ของบุคลากรและความพร้อมในเรื่องงาน ซึ่งขาดความชัดเจนในเรื่อง กำหนดเวลาที่จะถ่ายโอนภารกิจและรายงานการวิจัยของ กรมการปกครอง (2539, หน้า 67-72) ที่พบว่าความพร้อมด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่นของเขตการศึกษา 12 ยังไม่มีความพร้อม และรายงานการวิจัยของ สุชาติ ศรีโสภณ (2545, หน้า 125) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละจังหวัด ยังไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจน ในบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัด โครงสร้างและการรับผิดชอบ ดูแลการจัดการศึกษา การวางแผนการดำเนินงาน การจัดงบประมาณ การเตรียมบุคลากรและการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น และชุมชน ไปดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งจากการวิจัยได้กล่าวถึงองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการ

เตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นในแต่ละด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการจัดโครงสร้างหน่วยงานและรับผิดชอบการจัดการศึกษาและการจัดหาบุคลากรทางการศึกษา เข้ามาทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ คิมี่ (2542, หน้า 60-61) ที่พบว่า การดำเนินงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตราด ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาการดำเนินงาน ตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกิดจากข้อจำกัดของงบประมาณและความไม่ชัดเจนของระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงศ์ หาญพล (2544, บทคัดย่อ) ที่พบว่า การกระจายอำนาจสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล หากมีการจัดการและสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ รวมทั้งบุคลากรท้องถิ่นต้องมีคุณภาพ โดยส่งเสริมอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการกระจายอำนาจ พัฒนาระบบงานด้านบริการชุมชน สำหรับการประเมินความพร้อมขององค์กรท้องถิ่น ในการรองรับการกระจายอำนาจ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีขั้นสูง ยังต้องพึ่งพาหน่วยงานส่วนภูมิภาคในการช่วยเหลือ โดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่พร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจ แต่ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนกลับมีศักยภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ บุญมา (2544, หน้า 55-56) ที่พบว่า ความพร้อมด้านความต้องการภายในท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางและองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันจะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1, ชั้น 2, ชั้น 3 จะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระดับปานกลาง ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4, ชั้น 5 จะมีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับน้อย

2. จากผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้้น้อย มีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญต่ำกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้สูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติการกิจและการมีรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ถูกจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ ตามขนาดระดับขั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีขนาดแตกต่างกันด้วยปัจจัยของจำนวนประชากร พื้นที่และการมีรายได้ จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่ค่อนข้างจำกัด ส่วนใหญ่การใช้เงินงบประมาณ ที่มีอยู่เป็นรายจ่ายประเภทเงินเดือน ค่าจ้างค่าตอบแทน ค่าวัสดุอุปกรณ์และนำไปใช้ในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานหลัก ประเภทสาธารณูปโภค ในการก่อสร้างถนน ไฟฟ้า อาคาร ที่สำคัญเรารู้ว่ากว่าการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบันดำรงราชานุภาพ (2543, หน้า 98-107) ได้ทำการวิจัย

เรื่อง ปัญหาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านการบริหารการคลัง และงบประมาณในการจัดเก็บรายได้ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การใช้งบประมาณส่วนใหญ่ เน้น โครงสร้างพื้นฐาน และงานวิจัยของ พิรสิทธิ์ คำวนศิริ และศุภวัฒนากร วงศ์นวสุ (2546, หน้า 155) ได้ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารการจัดการศึกษา การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยการศึกษาได้สุ่มตัวอย่างเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 50 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก มีความด้อยทางศักยภาพทั้งทางด้านระบบสนับสนุน การบริหารการจัดการและทางด้านตัวผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล แต่ในภาพรวมไม่ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ ต่างก็ยังมีศักยภาพทางการบริหารต่ำ

3. จากผลการวิจัยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้มาก มีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญสูงกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่ำกว่าทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดของประชากร พื้นที่ รายได้และความสามารถในการจัดเก็บรายได้ มีมากกว่า รวมทั้งการได้รับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางสูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กปานกลางและขนาดเล็ก ซึ่งการจัดสรรเป็นไปตามอัตราขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงรายได้จากภาษีอากรที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดเก็บเอง สำหรับการใช้จ่ายงบประมาณส่วนใหญ่เน้น โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งส่งผลต่อศักยภาพในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส สุวรรณมาลา (2541, หน้า 109) ในข้อเสนอแนะว่าปัจจัยด้านการคลังเป็นตัวแปรพื้นฐานของการปกครองตนเองของท้องถิ่น หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้น้อย หรือพึ่งพารายได้จากแหล่งที่ไม่แน่นอน หรือมีการกระจายประจำที่ไม่จำเป็นในสัดส่วนที่สูง ก็อาจทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลขาดประสิทธิภาพ และอาจไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว

4. จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ งบประมาณ ไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐน้อย รวมทั้งการจัดเก็บรายได้ได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการบริหารและการจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีขนาดเล็กและมีประชากรน้อย จัดเก็บรายได้และรับเงินอุดหนุนจากส่วนกลางได้น้อยตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีรายได้มากก็มีความจำเป็นส่วนใหญ่ เป็นค่าใช้จ่ายรายจ่ายประจำประเภทเงินเดือน ค่าจ้างค่าตอบแทน ค่าวัสดุอุปกรณ์และนำไปใช้ในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานหลัก

ประเภทสาธารณูปโภค ในการก่อสร้างถนน ไฟฟ้า อาคาร ที่สำคัญเร่งด่วนกว่าการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบันดำรงราชานุภาพ (2543, หน้า 98-107) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านการบริหารการคลัง และงบประมาณในการจัดเก็บรายได้ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การใช้จ่ายงบประมาณส่วนใหญ่ เน้นโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารและการจัดการในส่วนอื่นมากกว่าด้านการศึกษา รวมทั้งระเบียบกฎหมายในการถ่ายโอนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญที่ไม่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุราดิ ศรีโสภารณ์ (2545, บทคัดย่อ) ที่พบว่าความต้องการขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านจำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากส่วนกลางและจากท้องถิ่น ในการบริหารและจัดการศึกษาของท้องถิ่นมีระดับมาก และต้องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับมาก

5. จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออก ได้แก่ รัฐควรจัดสรรงบประมาณอุดหนุน การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ทั้งด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัญหาสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมสำหรับการจัดดำเนินงานทางการศึกษาได้ รวมทั้งขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดแตกต่างกัน ประชากร พื้นที่ รายได้ที่ได้รับและการจัดเก็บรายได้ต่างกัน จึงส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาของท้องถิ่น รวมทั้ง รัฐควรกำหนดเกณฑ์ในการถ่ายโอนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้แตกต่างกัน ในบางแห่งสามารถประเมินศักยภาพและเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้เบื้องต้น พร้อมทั้งการกำหนดเงื่อนไขของเวลาในการถ่ายโอนบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบ ในการจัดดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นที่ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นประโยชน์ในการเตรียมการบริหารและการจัดการ ตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณปสมารณ์ อวระภาค (2546, หน้า 66) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานที่วางไว้ว่า ศักยภาพและปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่างกันแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งที่มีรายได้มาก รายได้ปานกลาง และมีรายได้น้อย มีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ในระดับน้อย ฉะนั้น กระทรวงมหาดไทย ควรเสนอรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบล มีศักยภาพความพร้อมในการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. จากผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนที่มีรายได้มากมีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ปานกลางและรายได้น้อย ฉะนั้น กระทรวงมหาดไทย ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณและเตรียมความพร้อมในทุกด้านให้กับ องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีขนาดเล็กและขนาดปานกลาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลในการศึกษาวิจัยในครั้งพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ในระดับน้อยหรือระดับต่ำ ฉะนั้น

1. ควรทำการวิจัยในแนวลึกเพื่อแสวงหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบล จากผู้บริหารระดับสูงด้วยเทคนิควิจัยที่สามารถให้ข้อมูลที่มีความชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในเชิงการปฏิบัติงาน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยต่อเนื่องโดยศึกษาวิจัย ในเรื่องโอกาสและผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่มีองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้จัดการศึกษาโดยตรง